

Comentariu - Rascoala de Liviu Rebreanu

Rascoala este a doua capodopera a lui Liviu Rebreanu. A aparut in 1932 si este rezultatul unei indelungate elaborari. Astfel inca din 1913 Rebreanu a fost preocupat de ideea unei piese de teatru Rascoala. In 1926 reia proiectul cu intentia de a scrie un roman.

La baza romanului sta o vasta documentatie. Romancierul nu a fost in tara in timpul rascoalelor din 1907. In vederea scrierii acestui roman Rebreanu consulta presa, documente, lucrari stiintifice si istorice. Se deplaseaza la fata locului, in judetele in care rascoala a inregistrat intensitatea maxima: Arges si Teleorman.

In urma unei elaborari, care a durat cu intermitente 25 de ani, Rascoala apare in 1932, fiind prima creatie epica de mari dimensiuni, dedicata rascoalei taranesti din 1907.

Este un roman realist de observatie sociala, si un roman epopeic. Rebreanu urmareste drama constiintei umane, degradata, umilita, care se razvrateste.

Tematic, romanul este o continuare a romanului Ion, urmarind lupta pentru pamant. Daca in romanul Ion setea de pamant a taranului era privita la nivelul individului, in Rascoala ea este tratata la nivelul colectivitatii: Daca Ion este simbolul individual al taranului roman, setos pana la patima de pamantului, Rascoala este simbolul colectiv al aceluiasi taran, simbol al energiilor, de care dispune el in contact cu pamantul.

Si in acest roman Rebreanu abordeaza constructia sferica: romanul incepe si se sfarseste cu o discutie despre problema taraneasca.

Discursul epic este segmentat in doua parti: Se misca tara si Focurile, fiecare avand cate sase capitole, plasate simbolic intre primul capitol Rasaritul si ultimul capitol Apusul. Titlurile sunt sugestive: Pamanturile, Flamanzi, Luminile, Vestitorii. Miscarile taranilor, declansarea rascoalei sunt sugerate si prin titlurile din partea a doua: Scanteia, Flacari, Focul, Sangele.

Romanul Rascoala este un roman multiplan, scriitorul urmarind mai multe destine pe care le introduce alternativ in mediul rural si in mediul citadin. Romanul urmareste izbucnirea, desfasurarea si reprimarea rascoalei.

Folosind tehnica anticiparii, Rebreanu ne introduce direct chiar din primele randuri ale romanului in problema fierbinte a zilei: cea a taranimii. Romanul incepe cu o discutie in tren in care mai multe personaje, de categorii diferite isi expun punctul de vedere in problema taraneasca. Astfel pentru Ilie Rogojinaru taranul roman e numai rau, prost si lenes. Un punct de vedere total opus exprima Simion Modreanu director in ministerul de interne: Un lucru ramane indiscutabil: ca noi toti, dar absolut toti traим de pe urma trudei acestui taran, asa de prost si lenes si rau cum il categorisesti d-ta!

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Discutia este reluata seara la restaurant; cu aceasta ocazie largindu-se punctele de vedere in aceasta problema. Astfel pentru Grigore Iuga singura cauza a tuturor relelor reprezinta arendasii: Daca nu apareau arendasii langa proprietasii si taranii, azi n-am mai avea o chestie taraneasca in Romania nasterea arendasilor a impiedicat trecerea pamanturilor in mainile taranilor cum ar fi fost natural si sanatos.

Din vorbele lui Baloleanu reiese spaima de un pericol iminent: Pana ce avem sa ne trezim cu o catastrofa sa zguduie tara in temelii.

Problema taraneasca dezbatuta pana acum teoretic este aprofundata prin deplasarea la fata locului, adica pein calatoria lui Titu Herdelea la Amara, mosia lui Miron Iuga. Esenta problemei taranesti se precizeaza acum in discutia intre Grigore Iuga si Titu Herdelea. Dupa ce Grigore Iuga ii arata lui Titu intinsele mosii boieresti, acesta il intreaba: -Mi-ai aratat atatea mosii boieresti, mosii peste mosii, mari si frumoase. Dar pamanturile oamenilor unde sunt? Grigore Iuga tresari. Nu asteptase acuma intrebarea, desi pe cand ii explica, pe drum, in cateva randuri, i-a fulgerat si lui prin minte si chiar s-a mirat ca Titu nu i-o pune. Isi reveni repede si raspunse: -Apoi vezi, pamanturile oamenilor, asta e chestia taraneasca Pamanturile! Nu prea sunt si unde au fost s-au cam spulberat

Din acest moment urmeaza o larga motivare a rascoalei. In critica literara se vorbeste de o adevarata rabdare epica, intelegand prin ea derularea lenta a cauzelor indepartate si recente ale rascoalei. Cauza fundamentala a nemulțuririi taranilor este lipsa de pamant. La aceasta cauza fundamentala se adauga niste intamplari care tensioneaza atmosfera: taranii sunt batuti pentru un furt imaginar; arestarea invatatorului Dragos, sfatuitorul taranilor; intentia Nadinei de a vinde pamantul.

Pe fondul acestor intamplari Rebreanu prezinta si cazuri individuale: sotia lui Serafim Mogos se stinge de foame; Miron Iuga refuza sa modifice invoielile; lui Ignat Cercel i se ia porcul.

Starea de spirit a taranilor se tensioneaza de la o zi la alta. Alte fapte ca necinstirea fetei lui Chirila Paun de catre fiul arendasului Platamonu sporeste nemulțurirea taranilor.

In acest context un fapt minor, ca urecherea unui copil de catre soferul Nadinei primeste dimensiuni exagerate. Faptul este povestit, repovestit, amplificat cu alte amanunte.

Marele personaj al acestui roman este multimea taranilor rasculati. Ea este prezentata in diferite ipostaze.

La inceput taranii sunt nemulțuriti, dar fricosi, dezorientati intre respectul fata de boier si dreptul lor legitim de a avea pamant. Ei nu indraznesc sa-l infrunte pe Miron Iuga. taranii asteapta ceva, se aduna aseara la crasma si nu indraznesc sa se uite unii la altii, de teama ca vor ghici in ochii celuilalt flacara nemulțuririi si a revoltei. Ei nu fac nimic, dar nici nu indraznesc sa plece acasa, ca

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

nu cumva sa se intample ceva important in absenta lor.

Abia dupa ce in satele vecine izbucnise rascoala si dupa ce se raspandise zvonul ca vestitorii pe cai albi aduc porunca de la voda sa se imparta pamanturile, taranii din Amara isi iau curajul de a merge la Miron Iuga.

Gestul necugetat a lui Miron Iuga, care trage asupra lui Grifon Guju ii infurie pe tarani si declanseaza violent revolta indelung retinuta a acestora. Din acest moment rascoala nu mai poate fi oprita.

Romancierul reda foarte bine felul in care multimea de tarani este cuprinsa treptat de o stare combativa.

La inceput revolta si nemul Dumirea taranilor se exteriorizeaza printr-o exprimare aluziva. La sosirea lui Titu Herdelea si a lui Grigore Iuga la Amara, la intrebarea lui Grigore, vizitiul Ichim raspunde:
-Deocamdata pace, conasule! Acest deocamdata sugereaza o tensiune acumulata pe cale sa izbucneasca.

Un alt dialog sugestiv are loc intre Leonte Orbisor si Trifon Guju:

-Bati coasa, Trifoane, ori intreaba Leonte fara mirare.

-O bat sa fie batuta! zise Trifon fara sa ridice capul.

-Mi se pare ca vrei sa cosesti inainte de a semana?

-Apoi daca trebuie? de!

Un alt taran Marin Stan isi bate vitele care s-au boierit. Treptat in sa taranii devin mai indrazneti si isi exprima tot mai curajos nemul Dumirile si hotararea de a lua pamanturile cu forta.

Nici sfatul lui Miron Iuga nici cuvantarea patriotica a lui Boerescu nu-i mai imprsioneaza.

Convingerea taranilor este ca asa nu se mai poate. Astfel ei raspund in cor prefectului Boerescu:

-Nu putem, cucoane n-avem pamant pe ce sa muncim?, -N-avem pamant ne trebuie pamant! fara pamant nu mai muncim !

De data aceasta taranii nu mai vor invoieli noi, ei vor pamant: Nu mai vrem invoieli sa ne dea noua pamant, ca noi il muncim.

Romancierul exceleaza in felul cum reda personajul colectiv, multimea de tarani, in toate manifestarile sale. Inainte de Rebreanu personajul colectiv se comporta ca o gloata, care actiona spontan si anarhic (scena linsarii lui Batiste-Veveli din Miron Costin, scena uciderii lui Motoc din Alexandru Lapusneanul de Negruzzi). Pentru prima data la Rebreanu multimea actioneaza asemenea unui singur individ, unita prin aceeasi stare sufleteasca si prin aceleasi revendicari. Rebreanu este foarte atent la surpinderea psihologiei colective. Astfel in discutia cu Boerescu: taranii ascultau si-i priveau nemiscati cu ochi ca de sticla. Sutele de fete cu aceeasi expresie

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

---

pareau a fi ale aceluiași cap cu aceași gânduri și simțiri, un singur și același om în infinite exemplare ca un produs în mare al unei uzine uriașe.

Identitatea de gânduri și sentimente merge deci până la identitatea de expresie. Glasurile răzlete (izolate) se unesc treptat într-un suvoi unic al revoltei: Decat așa trai, tot mai bună o fi moartea! Mai bine omorati-ne să scăpați de noi!, Ori că mori de foame, ori de altceva, tot moarte se cheamă!, Din toate partile țărăniile izbucniră în aprobări galagioase toate cuprinzând cuvântul „pământ”, încât glasul multimei pareă un cor în multe voci, repetând la nesfârșit aceeași refren: -Pământ! Pământ! Pământ!

Țărăniile nu mai sunt individualizate, ei sunt glasul unei multimi: Unul striga ascuțit că s-au saturat de vorbe, altul adăuga că boierii numai cu minciuni i-au ținut, iar un al treilea că boierul cum deschide gura, iese minciuna.

Vorbele aluzive se înmulțesc. Astfel un țaran îl întreabă pe celălalt: -Luși toporul, Toderita? Nu cumva porniși tocmai acum la pădure după uscături? -Apoi cu uscăturile trebuie să începem

O altă scenă semnificativă pentru psihologia multimei este aceea în care țărăniile îl înfruntă pe Miron Luga. Referindu-se la această scenă, George Calinescu consideră că multimea reacționează sinergic. E de ajuns că un singur țaran să ridice bata, că gestul său să se propage fulgerator, cuprinzând întreaga multime. Toată multimea acționează asemenea unui singur individ: Un bat de radacina cu maciuca cât un pumn de copil se înalță în aer lângă Miron Luga, Maciuca îl lovi în cap cu atata sete că se auzi în împrejur un parait. Caciulita boierului se turtise în creștet. -Cum îndrăznești, hotule, să ridi început Miron Luga fără să mai poată sfârși. Zeci de alte bete se agitău izbînd la întrecere într-o valmaseală furioasă. Bătrânul Miron Luga, fără cunostință, cu teasta zdrobită, rămase-n picioare în mijlocul țărănilor, care îndesându-se să-l lovească parca-l sprijineau să nu cadă.

Psihologia țărănilor este mereu alta. La început sunt nemulțumiți, exasperați din cauza lipsei de pământ și a sărăciei. Nemulțumirea este exprimată doar prin vorbire aluzivă. Dezorientați între respectul față de boieri și dorința legitimă de a avea pământ ei nu au curajul să treacă la fapte. Treptat însă, atitudinea lor devine tot mai decisă. De dragul pământului merg la boier, la Nadina și la București, dar nu rezolvă nimic.

Prinși în valul de violență care aprinde satele, țărăniile din Amara trec la fapte, convinși că așa nu se mai poate și că trebuie să-și facă singuri dreptate. Autorul redă foarte bine dezlănțuirea forței oarbe a multimei. Se petrec scene de cruzime: violarea Nadinei, pedepsirea lui Aristide Platamoni, uciderea lui Miron Luga. țărăniile jefuiesc conacele și le incendiază. Își împart produsele.

În naivitatea lor ei cred că prin incendierea conacelor și tăierea firelor de telefon își rezolvă definitiv problemele. Rebreanu consemnează discuțiile din parlament, impacarea partidelor politice, stirile din ziare despre reprimarea sângeroasă a răscoalei.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Intr-un stil sobru Rebreanu reda pacificarea satelor, reprimarea sangeroasa a rascoalei, condusa de maiorul Tanasescu.

Inarmati cu furci, topoare, coase, taranii din Amara ii asteapta pe soldati si pe autoritati, convinsi ca soldatii nu vor trage. Glasurile lor se unesc din nou in acelasi cor al revoltei: Multimea de tarani incepu odata o miscare pe loc ca o apa batuta de un vant nehotarat. Era o leganare intr-o parte si intra-alta careia clocotul de urlete ii imprumutara o infatisare razboinica. - Nu ne trebuie boieri! Ati venit sa ne omorati? Noi nu ne speriem de soldati! Destul ne-au batjocorat ciocoi Huo, huo! Sa nu trageți, fratilor!

La primele focuri de arma ei sunt buimaciti crezand inca ca soldatii sunt cu ei. In fata realitatii tragice gloatele de tarani se potihnira, parca ar fi primit fiecare cate un pumn in piept, tasinra stropi de sange si urlete de durere, iar trupurile se prabusira ca niste rame zdrobite.

Frica pune stapanire pe multimea, care incearca sa scape de gloatele soldatilor: taranii fugeau mancand pamantul, imbulzindu-se, strivindu-se, urland. Spaima, miscarea sunt redate printr-o aglomerare de verbe. Moartea loveste fara alegere copii, femei, barbati, tineri si batrani, pentru ca au vrut sa-si ia partea lor de viata omeneasca. Care nu au pierit de gloatele soldatilor, au fost omorati in batai sau dusi la inchisoare. taranii din Amara, cati au ramas in viata, s-au intors la casele lor si pe pamanturile boieresti, convinsi insa ca va sosi momentul unei confruntari dramatice, cand isi vor face dreptate pentru totdeauna. In acest sens sunt semnificative cuvintele lui Lupu Chiritoiu: -N-a sosit inca ceasul dreptatii, cucoane Grigorita, dar trebuie sa soseasca odata s-odata, ca lume fara dreptate nu se poate!

Romanul se incheie cu aceeasi discutie in tren in care arendasul Ilie Rogojinaru, satisfacut, ca a avut dreptate, ii sfatuieste pe cei de fata sa-i vada pe tarani asa, cum sunt ei in realitate.

In conceptia lui Rebreanu romanul Rascoala este o continuare fireasca a romanului Ion. Dar imaginea despre tarani in romanul Rascoala este diferite: ei nu mai sunt martorii pasivi a evenimentelor, ei nu mai rezolva problema la nivelul individual; iesind din pasivitatea lor traditionala, ei actioneaza.

Modalitati de caracterizare a personajului colectiv

1. Tehnica perspectivista: confruntarea mai multor pareri subiective despre tarani: Ilie Rogojinaru, Grigore Iuga, Miron Iuga, arendasul Cosma Buruiana, invatatorul Dragos
2. Tehnica contrapunctului: scenele de maxima tensiune sunt urmate de momente de retragere, de pasivitate
3. Dimensionarea enorma: un gest, o atitudine, un cuvânt se propaga rapid, cuprinzand intreaga multime
4. Prezentarea panoramica: scenele de masa
5. Tehnica detaliului si a amanuntului semnificativ

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

---

6. Catacterizarea prin limbaj: vorbirea aluziva
7. Figuri de stil: comparatia, personificarea
8. Tehnica contrastelor: prezentarea antitetica a vietii rurale si a vietii citadine; contrastul dintre saracia taraneasca si viata boierilor; pareri opuse: Grigore Iuga, Miron Iuga
9. Numele localitatilor: sunt foarte sugestive: saracia: Amara, Babaroaga
10. Numele taranilor: Toader Strambu, Serafim Mogos, Trifon Guju, Petre Petre (multimea anonima)
11. Tehnica retrospectivei: (reantoinarcerea in trecut) relatia Grigore Iuga-Nadina